JUBILEUM-OMNIBUS

Gerda van Wageningen
Jos van Manen Pieters
Greetje van den Berg
Martin Scherstra
Leni Saris

JUBILEUMOMNIBUS 140

JUBILEUMOMNIBUS 140

GERDA VAN WAGENINGEN
Liefde moet groeien

JOS VAN MANEN PIETERS
Alleen van horen zeggen

GREETJE VAN DEN BERG
Voorbijgangers

MARTIN SCHERSTRA
Glashelder

LENI SARIS
Geen wonder zonder liefde

Z&K

Uitgeverij Zomer & Keuning

ISBN 9789401911207
NUR 344

© 2017 Uitgeverij Zomer & Keuning
Postbus 13288, 3507 LG Utrecht

Omslagontwerp Liesbeth Thomas, t4design

Oorspronkelijke uitgave *Liefde moet groeien* © 1980 Uitgeverij Bigot & Van Rossum
Oorspronkelijke uitgave *Alleen van horen zeggen* © 1974/2000 Uitgeverij Kok
Oorspronkelijke uitgave *Voorbijgangers* © 2001 Uitgeverij Zomer & Keuning
Glashelder © 2017 Uitgeverij Zomer & Keuning
Geen wonder zonder liefde © 2009 Uitgeverij Westfriesland

www.zomerenkeuning.nl

Alle rechten voorbehouden

GERDA VAN WAGENINGEN

Liefde moet groeien

HOOFDSTUK 1

Het korte, blonde staartje op haar rug wipte driftig heen en weer, iedere keer dat ze met haar voeten kracht zette op de pedalen van haar fiets. Van het ontluikende groen zag ze niets. Beneden aan de dijk stond het pasgeboren veulen van boer Jansma bij zijn moeder te drinken, maar zelfs dat was vandaag niet bij machte om een zweem van een glimlach aan de volle rode lippen te ontlokken.
Truuske Vermeulens gezicht had een strakke, verbitterde trek. Ze was zojuist op kraamvisite geweest bij de jonge boerin van de Moerkerkhoeve, die een paar dagen terug het derde kind binnen vijf jaar had gekregen, maar de jonge vrouw had zich zo verbitterd uitgelaten over de tevreden in zijn wieg slapende baby, dat Truuske zich tot in het diepst van haar ziel geschokt voelde.
En bovendien, háár had de jonge boer toch altijd zo'n vriendelijke, rustige man geleken. Maar wat Lenie Moerkerken haar nu allemaal had verteld! Hij had slechts iemand nodig die zijn behoeften kon bevredigen en voor een stamhouder kon zorgen voor het voor hem zo belangrijke geslacht Moerkerken. Lenie had met horten en stoten verteld, dat ze maar werd gebruikt. Dat ze door haar man werd beschouwd als een fokmerrie en dat ze en passant het huis maar moest schoonhouden ook, daarnaast nog op het land helpen, de koeien melken en voor de twee grotere kinderen zorgen. De jonge vrouw was in een hysterische huilbui uitgebarsten, uitgeput door de zware bevalling, waarmee ze dan eindelijk voor de felbegeerde stamhouder had gezorgd, en vooral waarschijnlijk door het vele piekeren.
Minuten waren voorbijgegaan, waarin Truuske haar de bevrijdende tranen had laten huilen, en waarin ze geen woorden van troost had kunnen vinden, hoewel ze wist dat die van haar werden verwacht. Noemde men haar in het dorp niet stiekem de 'domineese'?
'Toe nou, Lenie,' was ze uiteindelijk aarzelend begonnen. Ze had een prop uit haar keel moeten wegslikken toen ze bedacht dat ze vroeger samen op school hadden gezeten, en Lenie direct daarna met de rijke boerenzoon Bas Moerkerken was getrouwd.
Had Lenie zich indertijd zo vergist? Was ze verblind geweest door de welvaart op een van de grootste hofsteden in de buurt?
'Toe, je hebt nu een pracht van een zoon. Acht en een half pond en kerngezond. Het is voor de meisjes zo leuk, nu een broertje te hebben. Je hebt gezonde kinderen, Lenie, en geen geldzorgen. Is dat al niet heel

veel om dankbaar voor te zijn op een dag als vandaag?'
'Je kunt het zo mooi vertellen, Truuske. Daar ben je trouwens ook domineesdochter voor. Maar je begrijpt niets van het leven dat vrouwen soms moeten leiden. De dominee weet altijd zo goed wat hoort en wat niet hoort. Voor een ander tenminste, maar hijzelf, nou ja. Wat jullie uitdragen is zo zwart-wit, maar wat moet een mens daarmee in de realiteit van het leven?'
'Maar Lenie, ik begrijp niet…'
'Waar ik het over heb? Nu, dan heb jij iets om dankbaar voor te zijn, en ik hoop voor je dat je het nooit zult weten ook. Laat me nu maar met rust, ik besef zelf ook wel dat ik overspannen ben.' Het vrouwtje wendde haar trieste, behuilde gezicht naar de muur, maar Truuske kon haar niet zó achterlaten.
'Zulke zorgen kun je veel beter eens uitpraten, Lenie. Zou dat je niet opluchten? Je kunt toch niet in stilte zo veel wrok koesteren tegen je man?'
Lenie zuchtte diep.
'Ik weet wel, wat goed voor me is en wat niet. Maar je hangt in een klein dorp als het onze nu eenmaal je vuile was niet buiten, zelfs niet bij de dokter en nog minder bij de dominee. Maar misschien wil je een sterke kop koffie voor me zetten, Truuske, dan kan ik intussen even tot mezelf komen en mijn gezicht wassen. Het spijt me nu echt van die uitbarsting van daarnet.'
'Ik weet zeker, dat het je opgelucht heeft, je bent nu veel rustiger.'
Later hadden ze bijna stilzwijgend koffiegedronken en daarna was Truuske met onverwachte haast vertrokken. Want de woorden en de hartenkreet van haar vroegere klasgenootje hadden een heleboel emoties in haar losgewerkt. Niet alleen door wat over haar vaders levenshouding geïnsinueerd was, maar vooral wat het huwelijksleven zelf betrof.
Alle angsten, alle twijfels, alle slechte ervaringen uit haar eigen leven deden haar nu zo driftig tegen de harde wind in trappen. Wel verdraaid, nog vijf minuten, dan was ze al thuis. Dan moest ze weer vriendelijk zijn voor vader, die zijn preek voor de komende zondag aan het voorbereiden was, en liefdevol voor moeder, die vandaag een 'slechte' dag had en nu met een paar tijdschriften in bed lag en steeds opnieuw commandeerde wat ze op dat moment weer wilde hebben.
Soms, op momenten als deze, wenste ze dat ze voldoende moed had om weg te gaan uit het dorp en ergens in de stad een baan te zoeken en

een kamer om in te wonen. Dat ze haar eigen leven durfde te gaan leiden om eindelijk, eindelijk vrij te zijn. Vrij van de strenge opvoeding die ze had genoten, vrij van het glazen huis waarin ze leefde, en vrij ook van de vele sociale verplichtingen die ze dagelijks had.
Maar hoe zou ze dat kunnen verwezenlijken? Wie moest er dan voor moeder zorgen, die zes jaar geleden door een kleine beroerte was getroffen, en sindsdien in lichte mate verlamd was gebleven.
Als moeder zei, dat ze zich goed voelde, kon ze wat rondscharrelen met krukken, want ze kon haar rechterhand goed en haar linkerhand voor het grootste gedeelte gebruiken. Maar lopen gaf problemen, al vond Truuske het onbegrijpelijk dat moeder niet eens wilde overwegen om een therapie te volgen om daar verbetering in te brengen. Zelfs de dorpsdokter had verschillende malen geprobeerd haar zover te krijgen dat ze het althans proberen zou. Volgens hem was de gedeeltelijke invaliditeit van haar moeder vrijwel helemaal te overwinnen. Maar moeder had nors geweigerd, gezegd dat iedereen er maar zo gemakkelijk over dacht, maar dat niemand ook maar half begreep hoe ziek ze wel was en hoe akelig ze zich wel voelde. Meestal voelde ze zich dan ook 'slecht' en lag ze lusteloos in bed, om met trieste ogen het ene romannetje na het andere te lezen.
Truuske was achttien geweest toen het gebeurde en had nog op school gezeten. Zonder er verder over na te denken had ze die van de ene dag op de andere verlaten om de taak van haar moeder over te nemen. Later, toen het herstel op zich liet wachten, waren er ongemerkt steeds meer taken van de domineesvrouw door de dochter overgenomen. Ze had het altijd met liefde gedaan, dat wel, maar toch droomde ze er vaak over hoe haar leven eruit zou hebben gezien als dit alles niet zou zijn gebeurd. Ze was er zich vaag van bewust dat het leven op de een of andere manier als zand tussen haar jonge vingers door gleed. Het deed pijn te weten dat moeder vrijwel helemaal beter kon worden, als ze maar wilde. Het deed ook pijn te weten dat vader het allemaal wel best vond, ja, vanzelfsprekend wat zij allemaal deed. Hij had het er zo druk mee om zijn gemeenteleden op het smalle, rechte pad te houden dat zijn gezin erbij inschoot. Alleen het weten, dat haar moeder op de een of andere manier te ongelukkig was om de werkelijkheid onder ogen te zien, dat haar de moed ontbrak om weer beter te willen worden, had Truuske vol doen houden dit leven te leiden, dat haar min of meer als een te zware last op de schouders was gelegd. Niet dat ze er geen voldoening in vond. Het was mooi om de mensen te helpen als ze het

moeilijk hadden in hun leven. Maar het was zo'n grote verantwoording ook. Er waren mannen geweest die verliefd op haar geworden waren, maar tot geen van hen had Truuske zich aangetrokken gevoeld. Ze wist dat dat maar goed was ook, want als er ooit zo'n dag zou komen zou die voor haar veel conflicten met zich meebrengen. En hier in het dorp, ach, het waren beste jongens allemaal, ze werkten hard maar knikten ja en amen op alles wat hun werd voorgehouden. Het leek Truuske of ze zelf nergens over nadachten, niet zoals zij dat deed.
Ze was nu bijna thuis en reed in een langzamer tempo de dorpsstraat door, links en rechts de mensen groetend die naar haar knikten of hun hand opstaken. Maar haar gedachten tolden verder, nog steeds van streek over de ontgoocheling van haar vriendin. In hetzelfde jaar dat moeder ziek geworden was, was Bram er ook geweest. Gek dat ze nu ineens weer aan hem denken moest. Ze werd er zelfs nu nog onrustig van. Bram was een grote vergissing geweest, maar hij was zo vrolijk en zij zo verliefd.
Driftig schudde ze haar blonde hoofd heen en weer om ook deze ongewenste gedachte te verdrijven, en reed inmiddels het tuinpad op.
Vader kwam uit de studeerkamer toen hij het geknerp van de banden op het grindpad hoorde en ging in de grote keuken aan tafel zitten, wachtend op zijn thee. Truuske zette onmiddellijk een ketel water op het gas.
'Alles goed met vrouw Moerkerken?'
'Het is zwaar geweest deze keer. Daarom is ze nog niet helemaal op krachten. Ik denk werkelijk dat ze de komende tijd nog wat ontzien zou moeten worden,' antwoordde Truuske voorzichtig.
'Hm. Zou ik van haar toch niet verwacht hebben. Ze is zo'n flinke meid. Altijd geweest trouwens. Daar zou jij nog eens een voorbeeld aan kunnen nemen, Truus. Zo hoort het voor een vrouw: man, kinderen en hard werken. Ja meisje, dat is nog eens wat anders dan thuis op je vaders zak teren.'
Truuske voelde hoe de drift alweer de kop opstak. Nog even en ze kon zich vast niet meer beheersen. Dit was niet de eerste keer dat hij dergelijke uitlatingen deed. Truuske had het echter altijd naast zich neergelegd, zelf overtuigd van het tegendeel. Maar vandaag was ze al over haar toeren door het verdriet van een vriendin.
'Best, dan zoek ik een baan. In de stad. Neemt u dan van de week contact op met het een of andere bureau om een huishoudelijke hulp te vinden? Iemand voor intern denk ik. Breid dan tevens de vrouwendienst

van de gemeente maar flink uit, want er moet toch iemand naar de zieken en jarigen namens de dominee.' Met een smak zette ze de theepot voor hem neer, smeet haast een kopje op tafel en liep de keuken uit, haar vader stomverbaasd achterlatend.
'Truuske, kom onmiddellijk terug! Wat zijn dit ineens voor kuren? Je begrijpt helemaal niets van Gods smalle wegen. Ieder schaap van de kudde moet blijmoedig zijn naaste helpen. Was je dat soms vergeten?'
'Ieder lid, ja. U ook.'
'Truuske!' Zijn stem klonk nu laag van boosheid.
'Ja, precies.' Ze zag vuurrood en haar ogen fonkelden. 'Wie is er hier de huishoudster, de ziekenverpleegster en de domineese? O, ik weet best hoe ze me in het dorp achter mijn rug noemen. Hoe denkt u dat ik me voel als mijn vriendinnen gezellig uit winkelen gaan, en ik dan naar opoe zus of zo op verjaarsvisite moet, met een stuk zeep? En dat alles voor een uiterst miniem zakgeld per maand? En dat noemt u op iemands zak teren? U bent degene die zich schamen moest. Maar laat dit gezegd zijn: het is genoeg geweest. O, ik zal heus niet ineens weggaan en de mensen die op me rekenen in de steek laten. Maar er zal nu wat veranderen hier! Het huis zou bijvoorbeeld verbouwd kunnen worden, zodat het is aangepast aan iemand die zich in een rolstoel voortbeweegt. Moeder zou dan zelfs zonder therapie zich weer aardig kunnen redden. Het zal nu ook gebeuren, want nooit laat ik me nog eens zeggen dat ik op uw zak teer! En dat terwijl ik er mijn schoolopleiding voor heb afgebroken; terwijl ik er al mijn dagen aan wijd om uw dierbare gemeenteleden niet te laten merken dat de vrouw van de dominee niet meer kan. Of niet meer wil. Volgende week moet ik toch naar Rotterdam voor die snertboodschappen en dan onderneem ik direct stappen, reken maar. Met enkele uren huishoudelijke hulp per dag blijft de boel hier heus wel schoon. Er zijn hier in het dorp diverse vrouwen die er hun handen voor zouden dichtknijpen om de kans te krijgen er een paar centen bij te verdienen. Ze kunnen die maar al te goed gebruiken. U dient er de mensheid nog mee ook.'
'Truuske, je draaft helemaal door. Houd je kop!'
'Wat een taal voor de brave dominee.' Ze was nu helemaal door het dolle heen, en het ontging haar dat haar vaders ogen boos flikkerden. Het hek was van de dam en hun beider temperament liet hen dingen zeggen die ze later zouden berouwen.
'Zo, zo. En wie zal zo'n dure verbouwing betalen, dacht je?'
'U. Van het geld dat u uitgespaard hebt, doordat u al niet zes jaar eerder

een hulp in de huishouding hebt hoeven bekostigen.'
Met een harde klap sloeg Truuske de keukendeur achter zich dicht en liep de tuin weer in. Maar nu liet ze haar vader roepen en liep door. Na even aarzelen pakte ze haar fiets en reed snel de dorpsstraat uit. Waarheen wist ze nog niet. Alleen maar weg.
Weg van de zorgen, die haar nu bijna te zwaar voorkwamen. Weg van de vernedering niet te worden gewaardeerd voor het feit dat ze zich zes lange, eindeloos lijkende jaren had weggecijferd. Ze fietste doelloos over de dijken rond het dorp, dan windje mee, dan windje tegen. Met een zucht bedacht ze dat het leven al net zo was. Soms zat het je mee, dan zat het tegen. En op dit moment zat het haar wel heel erg tegen. Maar die verbouwing zou ze doorzetten. Ze had er weleens vaker over gedacht, maar het dan altijd weer van zich af gezet. Het was een plan voor de toekomst geweest, zonder dat ze de realisering ervan als iets reëels had beschouwd. Maar nu ineens lag dat anders. Ze kon toch niet heel haar verdere leven zo doorgaan? Eens zou er ook voor haar toch wel iemand komen met wie zij de rest van haar leven wilde delen?
Na een uurtje was ze weer gekalmeerd en hoewel met tegenzin fietste ze toch naar huis terug.
Haar vader had zich in de studeerkamer verschanst, zei geen boe of ba, en dus begon ze maar aan het eten dat toch klaargemaakt moest worden. Ze bracht even later een blad met het brood en de thee voor haar moeder naar de grote slaapkamer, maar de vrouw had er geen belangstelling voor.
'Wat moesten jullie een drukte maken, vanmiddag. Houden jullie dan nooit rekening met een ziek mens?' vroeg ze gemelijk.
'We hadden een verschil van mening, lieverd. Ik heb vader trouwens voorgesteld het huis zodanig te laten verbouwen dat u zich zelfs in een rolstoel weer heel goed zult kunnen redden.'
Haar moeder werd bleek, en schoof het boekje waarin ze had liggen lezen aan de kant.
'Waar is dat nu voor nodig? Ik ben ziek en jij kunt het toch uitstekend aan?'
'Ja, dat kan ik. Maar dat zal niet altijd zo blijven. En als die tijd komt, zult u in staat moeten zijn een aantal eenvoudige dingen weer zelf te kunnen doen.'
'Hoe durf je zoiets voor te stellen! Het is onmogelijk.'
'Met een aangepaste inrichting van het huis is dat heel goed mogelijk. Als u maar mee wilt werken.'

'Dat kan ik niet. Je weet toch wel hoe ziek ik ben?'
'U bent momenteel inderdaad nogal hulpeloos, ja. Maar dat hoeft niet zo te blijven. Dat heeft de dokter een paar jaar geleden ook al gezegd.'
'Truuske, wat ben jij een ontaarde dochter. Besef je niet dat de mensen schande van je zullen spreken als je vader en mij zo in de steek laat?'
'Dat weet ik zo net nog niet. Vandaag interesseert het me niet ook, trouwens. Er moet hier een verandering komen, moeder, want nooit in mijn leven laat ik me meer zeggen dat ik op iemands zak teer!'
Zonder op verder commentaar te wachten liep Truuske de slaapkamer weer uit. Maar nauwelijks was ze in de keuken terug en had daar de tafel gedekt, of haar vader riep haar naar de studeerkamer.
Ook dat nog, zuchtte ze. In de studeerkamer komen betekende een standje. Ze liep naar binnen, maar in plaats van de bedeesde blik die haar vader op dat moment gepast achtte, keek ze hem fier in de ogen. De man draaide nerveus heen en weer, speelde wat met een presse-papier en Truuske wist dat hij de situatie niet meer meester was. Op slag was zijzelf kalm. Zelfs voelde ze zich voor het eerst in haar leven de meerdere.
'U begrijpt dat we allebei verkeerde dingen hebben gezegd, vader. Deze middag is voor geen van ons tweeën erg prettig geweest. Laten we het daarom niet nog erger maken dan het nu al is. Toch blijf ik erbij dat het huis verbouwd moet worden. Moeder kan dan weer een gedeelte van haar taken overnemen, u weet dat de dokter dat al veel eerder heeft voorgesteld en u weet dus ook dat ze het kan als ze er een beetje moeite voor wil doen. Als ze maar wil, dat is de sleutel. Het is toch voor haar veel beter? Nu zit ze de hele dag maar te piekeren over haar pijnen.'
De man keek zijn dochter wat verbouwereerd aan. 'Maar Truuske, je bent onze dochter, het is je plicht…'
'Ik heb het al tegen moeder gezegd ook, want nooit in mijn leven zal het me nog eens worden gezegd dat ik op iemands zak teer.'
'Goed, goed. Ik bedoelde het niet zo kwaad.'
'Nee, dat weet ik. Maar u heeft al vaker dergelijke dingen gezegd, en daarom zal er nu toch iets moeten veranderen. Ik zal eens inlichtingen inwinnen bij de dokter. Maar als u wilt, kunt u dat natuurlijk zelf ook doen.'
'Je hebt het recht niet me een soort ultimatum te stellen, Truus. Dat past je helemaal niet. Te zijner tijd…'
'Het spijt me. Nu. Ik houd eraan vast. Heeft u me verder nog nodig?

De tafel is gedekt maar ik heb geen honger meer. Vanavond blijf ik maar liever op mijn kamer.'
'Truuske, je bent brutaal.'
'Nee. Ik ben vastbesloten. Nogmaals, vader, het doet me echt pijn dat het allemaal op zo'n manier schijnt te moeten gaan. Maar op den duur zal dit voor alle partijen de beste oplossing blijken te zijn. Als ik daar niet tot in het diepst van mijn hart van overtuigd was, zou ik er echt niet zo aan vasthouden.
Later die avond, toen ze helemaal was gekalmeerd en in de rust van haar eigen kamertje over alle gebeurtenissen van die veelbewogen dag nadacht, had ze nog steeds het gevoel dat het nu was of nooit.
Ze voelde dat ze onverwacht op een tweesprong in haar leven was geplaatst. Als ze nu aan de verlangens van haar ouders toegaf zou haar hele verdere leven door hen worden geregeld. En hoe vaak had ze al niet dat diepgewortelde verlangen gevoeld om zich daarvan te bevrijden? Zelfs toen ze al lange uren in het donker had liggen staren terwijl ze behoorde te slapen, vroeg ze zich nog steeds af of ze wel werkelijk handelde in het belang van hen drieën of alleen in dat van haarzelf.

HOOFDSTUK 2

'Pakt u deze maar in, alstublieft.' Truuske zei het snel, voordat ze de kans kreeg zich weer te bedenken. En dat zou ze ongetwijfeld over enkele ogenblikken doen, ze kende zichzelf wel zo'n beetje. Maar deze keer zou ze iets kopen omdat ze het leuk vond en niet omdat het zo passend was voor de een of andere gelegenheid.
Even later pakte ze de doos aan met een aarzelende glimlach om de lippen, alsof zelfs het nonchalante verkoopstertje wist dat ze iets kocht wat de dorpelingen met ontzetting zou vervullen. Snel draaide ze zich om en liep de winkel uit, zwaar tillend aan het forse pak dat toch meer gewicht had dan ze had gedacht.
Zo, nu had ze alles. De boodschappen die ze voor haar ouders had moeten doen droeg ze in haar mand; de warme, brede sjaal die ze voor de boerin van de Moerkerkhoeve had moeten kopen zat onder in het plastic tasje, waarin ook de zakdoekjes, de stukken zeep en flesjes eau-de-cologne zaten die ze namens de dominee cadeau deed op de verjaardagen van zieken en ouden van dagen.
Truuske keek gejaagd op haar horloge, maar zag tot haar opluchting

dat ze ruimschoots op tijd was. Ze kon op haar gemak naar het architectenbureau gaan waar ze straks een afspraak had.
Haar vader had de laatste dagen niets meer over de verbouwing gezegd, hij vond dat ze maar doen moest wat ze niet laten kon. Later moest ze 'voor Gods Troon' zelf maar verantwoording afleggen voor wat ze haar ouders nu aandeed. Hij had eerst nog een poosje zo tegen haar gepreekt maar het deed Truuske helemaal niets meer. Ze had dat allemaal te vaak gehoord. Wel was ze er verdrietig om. Toch had ze doorgezet, onverwacht sterk gesteund door de oude dorpsdokter. Deze man bezat een grote levenswijsheid en Truuske was zich ervan bewust dat ze zonder zijn steun dit alles nooit zover had laten komen. Maar niet alleen had hij uitdrukkelijk bevestigd dat haar moeder bijna helemaal genezen kon als ze wat moed opbracht, hij had haar ook op weg geholpen door een afspraak te regelen met een architectenbureau dat wel vaker dergelijke verbouwingen onder handen had gehad. Ze besefte dat ze tijd genoeg had om eerst nog ergens een kopje koffie te gaan drinken. Even later zat ze aan een klein tafeltje uit te blazen van het sjouwen. Met enige trots dacht ze aan haar zelfoverwinning om die zaak binnen te stappen waarvoor ze op eerdere boodschappentochtjes al had staan kijken, maar nooit had ze daadwerkelijk de moed op kunnen brengen om er naar binnen te stappen. Ze had er een heel leuke nieuwe jurk gekocht, en Truuske moest er niet aan denken wat vader zou zeggen als hij de halsuitsnijding ervan zag. Maar het was een zomerjurk en die hadden bijna allemaal zo'n diepe uitsnijding. Ze had er zelfs een nieuwe bh voor moeten kopen, want de zedelijke witte dingen die ze gewoonlijk droeg staken een aardig eindje boven de halslijn uit. Ze werd nog rood als ze dacht aan de nauwelijks verholen glimlach op het gezicht van de verkoopster toen ze de jurk had aangepast. Maar eenmaal zover gekomen was het hek van de dam geweest. Ze had een spijkerbroek aangeschaft, een al lang begeerd bezit wat er echter nooit van gekomen was, met een leuke vlotte blouse erbij en twee katoenen shirtjes. Met een behaaglijk ontspannen gevoel stak Truuske een filtersigaret op, ook alweer een 'zonde' en richtte haar aandacht op het komende gesprek. Maar steeds weer dwaalden haar gedachten af. Eindelijk zou ze met die kleren een beetje op haar knappe zuster Janine lijken. Al een paar jaar had ze Janine, die vroeger gewoon Jannetje heette, benijd. Want die had wel de moed opgebracht om zich te bevrijden uit hun enge kringetje. Ze had een huisje gehuurd in Renesse en werkte daar op een grote camping. Als ze zo nu en dan een bezoek aan haar geboortedorp bracht,

slechts luttele kilometers daarvandaan, was ze steevast naar de laatste mode gekleed en aan vriendjes had ze ook al geen gebrek.
Langzamerhand ebde Truuskes opwinding wat weg en daarvoor in de plaats sloop een verbijsterend ontnuchterd gevoel. Wat bezielde haar helemaal, deze laatste dagen?
Resoluut stond ze op. Ze wilde er nu niet langer over nadenken. Ze zou wel te vroeg zijn voor haar afspraak van vier uur, maar dat moest voor deze keer dan maar.

Mark van der Ende drukte met een verbeten gezicht de knop van de intercom in.
'Ik ga zo naar huis, Sonja. Is er nog iets bijzonders?'
Het was vrijdagmiddag, al halfvier geweest. Mark had eerder die dag twee vergaderingen gehad die beide helemaal niet dat hadden opgeleverd wat hij ervan had verwacht. Dat had hem in hoge mate geïrriteerd. Zijn stem klonk nu kortaf en terwijl hij sprak, streek hij vermoeid met de handen over de ogen. De hemel zij dank dat deze week erop zat! Nu kon hij heerlijk naar huis. Hij kon intussen wel spugen op alles, vanavond zou hij eens lekker…
'Maar, mijnheer Van der Ende, u heeft nog een afspraak met ene juffrouw Vermeulen.'
'Wel verdorie!' Het klonk luid en hartgrondig, en tot zijn onuitsprekelijke ergernis hoorde Mark de twee typistes die Sonja hielpen in gegiechel uitbarsten.
'Mark!' Sonja was zo van zijn uitbarsting geschrokken dat ze er helemaal niet meer aan dacht dat ze hem op de zaak nooit bij zijn voornaam noemde.
'Hoe laat komt die verdraaide tante? Of moet ik d'r nog ergens opzoeken ook? Wordt er soms van me verwacht nu net vandaag met zo'n oude schooljuffrouw-met-knot en d'r breiwerk in d'r tas in een of andere duffe tent koffie te gaan drinken? Wat wil ze?'
Mark besefte zelf maar al te goed hoe onredelijk hij was maar op dat moment kon het hem geen barst schelen, zelfs al kon het hele kantoor hem horen.
'Kalmeer een beetje,' de stem van zijn secretaresse klonk voor het eerst sinds hij haar kende scherp en hij bedaarde ogenblikkelijk wat. Er ontsnapte hem een diepe zucht.
'Okee, Sonja. Sorry, als je vindt dat ik de Nederlandse taal misbruik. Zeg het maar.'

'Ze komt om vier uur en het gaat om een speciale verbouwing ten behoeve van een invalide. Detailwerk voor jou dus. Ze is door haar arts naar ons verwezen. Het spijt me voor u, mijnheer Van der Ende, u ziet er vandaag moe uit en wij hier beseffen dat deze afspraak voor u nogal akelig is. Van de dingen die u zonet heeft gezegd komt er dan ook niet een buiten dit kantoor.'
'Al goed.' Mark schakelde het apparaat weer terug en zocht in zijn lade naar de brief, die ongetwijfeld meer licht op die zaak zou werpen. Hij zou maar een sherry nemen, daar ontspande hij wat van. Zijn handen trilden, dat gebeurde wel vaker de laatste tijd. Nu moest hij proberen kalm te blijven, anders ging hij straks weer overmatig zitten transpireren of kreeg hij weer last van die hartkloppingen.
Terwijl hij met zijn glas in zijn handen naar het bureau terugliep en er tegelijkertijd een slokje uit nam, drong ineens het besef tot hem door dat hij werkelijk overspannen was. Het was niet alleen maar een fabeltje van de dokter dat de man verzon omdat hij zijn lichamelijke klachten niet kon plaatsen. De dokter had gelijk. Zoals hij daarnet had gereageerd, dat was een teken aan de wand. Moest hij er dan werkelijk eens een poosje uit zoals hem was geadviseerd? En in vredesnaam, waarheen dan?
Hij nam nog een slokje en tegelijkertijd kondigde Sonja het verwachte bezoek aan. Dat kon toch nog niet? Mark keek op zijn horloge en zag dat het inderdaad nog maar net kwart voor vier was.
'Breng maar binnen.'
Hij stond nog met zijn glas in zijn hand toen juffrouw Vermeulen over de drempel stapte.
Ze was heel wat jonger dan de verwachte dame met knot, dat wel, al was het vaalblonde haar in een dergelijk staartje op haar rug samengebonden en al was haar kleding even zedig als die van het prototype dat hij in gedachten had gehad.
Ze gaven elkaar een hand en Mark stelde zich voor, terwijl hij een stoel voor haar naar achteren schoof. Snel ging hij tegenover haar aan zijn grote bureau zitten en nam haar nog eens nadrukkelijk taxerend op.
Hij zag dat ze ervan kleurde, en een duivels genoegen kroop in hem omhoog.
'U hoeft niet te blozen, juffrouw Vermeulen, u mag er best wezen. Zelfs al is uw figuur niet even slank als de hedendaagse mode dat voorschrijft. Maar vele mannen zullen een Rubensfiguur als het uwe heel wat hoger waarderen.' Hij barstte bijna in lachen uit toen hij zag dat ze nu vuur-

rood werd en weifelend op haar lippen beet. Ongetwijfeld zat ze nu te overwegen hoe ze zo snel mogelijk weg kon, en haar onzekerheid deed hem denken dat ze onmiddellijk het hazenpad zou kiezen. Maar bijna tegelijkertijd zag hij die onzekerheid weer van haar afglijden en er trad een duidelijke woede voor in de plaats.
'Mijn al dan niet wulpse vormen lijken mij nauwelijks iets te maken te hebben met het feit dat ons huis verbouwd moet worden, om het aan mijn invalide moeder aan te passen, mijnheer. Als u zich niet tot dit onderwerp bepaalt, lijkt het me beter dat ik me met een van uw partners in verbinding stel.'
Ze maakte een beweging om op te staan.
'Rustig maar, juffrouw Vermeulen. Ik zal u niet meer plagen. Laten we dan zo snel mogelijk ter zake komen.' Nu keek hij nors en Truuske wist niet wat ze van de man denken moest. 'Wel, wat zijn de plannen precies, juffrouw?'
'Dat is nu net waarom ik hier ben, nietwaar? Ons huis moet worden aangepast aan de beperkte vermogens van mijn moeder. Ze is weer zover opgeknapt dat ze zich gedeeltelijk kan redden.'
'Mooi. Waar is ze in therapie? Ik bedoel, leert ze daar ook weer zelfstandig koken, bijvoorbeeld? Moet de keuken in het plan betrokken worden, of is het een kwestie van het aanpassen van drempels en deuren?'
'Nee, alles.'
'Zo. Bent u de verantwoordelijke persoon in het huishouden?' Iets in het meisje deed hem die vraag stellen.
'U bedoelt of mijn vader nog leeft?' Ze stak haar kin naar voren. 'Ja, die leeft nog, en hij zal te zijner tijd de rekening betalen.'
'En dit onplezierige karwei heeft hij op u afgeschoven?'
'Wij wonen op Schouwen-Duiveland en ik moest toch in de stad zijn, mijnheer. Zo ging alles in één moeite door.'
'Natuurlijk. Wel, heeft u tekeningen bij u van het huis?'
'Die hebben we niet meer. Door de ramp, ziet u.'
'Wel. Dat maakt het moeilijker. Desnoods moet ik zelf dan maar een keer poolshoogte komen nemen, dat is wel onvermijdelijk. Zo zonder meer kan ik niet bepalen wat er veranderd moet worden. Bovendien lijkt het me wenselijk om met uw vader de onkosten te bespreken, en de wensen van de patiënte zou ik eveneens graag kennen. Zullen we maar direct een afspraak maken?'
Truuske was nog wat confuus door de snelle verandering in het gesprek

dat ineens puur zakelijk was geworden.
'O eh, ja, vanzelfsprekend.'
Truuske noemde haar adres en Mark bladerde peinzend in zijn agenda. Ze spraken af op een dinsdag, twee en een halve week later, omdat Mark in de eerdere weken al tot aan zijn nek in de afspraken zat.
'Ik neem wel aan dat uw vader dan thuis is om met mij de plannen te bespreken? Wilt u mij verwittigen als hij onverhoopt geen vrijaf van zijn werk kan krijgen, juffrouw?'
'Mijn vader is predikant en dus thuis als dat nodig is. Op dinsdagmiddag is er een bejaardensoos, maar dat neem ik wel van hem over.'
'Interessant, zeg.' Ineens was alle spot terug in zijn stem en de vlammen sloegen Truuske uit. Snel schoof ze haar stoel achteruit en stak hem haar hand toe.
'Ik zal u niet langer ophouden, mijnheer Van der Ende.' Tot haar onuitsprekelijke ergernis struikelde Truuske over het karpet en kon zich nog maar net op de been houden. Het zou ook al te vernederend zijn geweest om nu languit aan zijn voeten te vallen.
'Doet u dat vaak, juffrouw, de taken van uw ouders overnemen? Eerlijk, het interesseert me.'
'Dat zal wel, al zie ik niet in waarom. Maakt u zich over mij maar geen zorgen, mijnheer. Ik kom er verder wel uit.'
Voor hij het goed besefte, was ze de deur uit en onwillekeurig liep Mark naar het raam aan de straatkant waar hij haar even later zag sjouwen met alle pakjes, waarschijnlijk in de richting van de eerste de beste bushalte.
Gek kind. Zulke meisjes waren uit de mode net zoals de kleren die ze aanhad, het symbool van het stijve milieu waarin ze leefde. Nu, van hem mocht ze.
Met een bevrijd gevoel stak hij zijn armen in de lucht, rekte zich eens uitgebreid uit en liep naar het kantoortje van Sonja. 'Zo, de dame is vertrokken. Hoe vond je haar, Sonja?'
Sonja grinnikte. 'Ik wist niet eens dat zulke kleren nog bestonden, behalve in het een of andere uitgedroogde museum dan.'
'Daar kon je weleens gelijk in hebben. Ik wed dat ze vast nog een eigengebreid hemd draagt van zo'n onbestemde roze kleur als ik vroeger weleens bij mijn grootmoeder aan de waslijn heb zien hangen. Maar nu ga ik echt weg. Prettig weekend, meisjes.'
Eenmaal in zijn auto gezeten haalde Mark opgelucht adem. Heerlijk, twee dagen van nietsdoen voor de boeg. Vanavond ging hij heus eens

een keer vroeg naar bed zodat hij morgen echt uitgerust zou zijn. Misschien ging hij dan zelfs wel een boswandeling maken, of zo. Hij moest werkelijk wat ontspanning hebben, want niemand kon raden hoe hard hij daar wel aan toe was.

HOOFDSTUK 3

De zwarte merrie met de witte bles stoof de bak van de manege door en het meisje dat erop zat was niet bij machte haar in bedwang te houden. Ze liet het dier even gaan, zorgend dat ze zelf in het zadel bleef en sprak de merrie kalmerend toe. Het dier had een nerveuze aard en bij tijd en wijle stak die de kop op. Pas dan was de enorme sterkte van het grote dier ten volle merkbaar.
'Ho maar, meisje. Rustig nou, dadelijk liggen we samen in het zand.' Zodra de merrie inhield, klopte de amazone haar op de zwart-glanzende hals.
'Je moet haar beter onder controle houden, Truuske,' bulderde de stem van de instructeur.
'Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Ze schrok van een plotseling startende motor.'
'Niks mee te maken, jij bent de baas en niet dat paard.'
Een kwartiertje later was de les afgelopen en Truuske bracht de merrie terug naar de stal, zadelde haar af en voerde haar wat winterpeen. Haar wangen gloeiden, ze voelde zich prettig moe, want het was een inspannende aangelegenheid om te leren rijden. Eens temeer bedacht ze dat niets zo goed was om een neerslachtige stemming te verjagen als een uurtje paardrijden.
De ruzie met haar ouders, die het gevolg was geweest van het verslag dat ze had gedaan over haar gesprek met de architect, was wat naar de achtergrond gedrongen; de pijn die ze daarover had gevoeld, was wat geluwd. Ze wilde vuriger dan ooit dat ze iemand had met wie ze over dit alles praten kon, maar wist niemand. De enige die eventueel in aanmerking kwam was de oude dorpsdokter, maar dat was een vriend van haar vader. Hoe kon ze van hem een onpartijdig oordeel verwachten? Kon ze eigenlijk wel advies van iemand verwachten? Was dit niet iets wat ze helemaal alleen moest uitvechten? Bah, nu begon ze toch weer te piekeren. Ze pakte een spons en begon het bezwete lijf van haar paard wat af te sponzen.

Een Jubileumomnibus vol persoonlijke en romantische groei

De eerste roman in Jubileumomnibus 140 is **Liefde moet groeien** van Gerda van Wageningen, waarin een jonge vrouw een ongelofelijke groei doormaakt naar innerlijke volwassenheid. Jos van Manen Pieters' **Alleen van horen zeggen** gaat over een vriendschap die langzaam uitgroeit tot diepe liefde. De derde roman, **Voorbijgangers** van Greetje van den Berg, gaat over een vrouw die de kans krijgt om haar leven opnieuw vorm te geven. De korte verhalen zijn **Glashelder** door Martin Scherstra en **Geen wonder zonder liefde** door Leni Saris.

ISBN 978 94 0191 120 7 NUR 344

9 789401 911207

www.zomerenkeuning.nl

Z&K